

**Nogaj-Chachaj, Jolanta / Stasiak,
Marta**

**Znalezisko siekiery krzemiennej
kultury amfor kulistych z Opola
Lubelskiego, woj. lubelskie**

Archeologia Polski Środkowowschodniej 2, 256-259

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

JOLANTA NOGAJ-CHACHAJ, MARTA STASIAK

ZNALEZISKO SIEKIERY KRZEMIENNEJ KULTURY AMFOR KULISTYCH Z OPOŁA LUBELSKIEGO, WOJ. LUBELSKIE

W roku 1996 państwo Wiesława i Janusz Szczypowie, zamieszkali w Opolu Lubelskim przy ul. Ogrodowej 16, przekazali do WOPSOZ w Lublinie siekiere krzemienią znaną przypadkowo przy budowie domu, na terenie swojej posesji.

Trapezowata, czwororościenna siekiera wykonana została z krzemienia pasiastego. Jest ona starannie szlifowana; na ściankach, przy obuchu i na łukowatym ostrzu występują drobne negatywy, jednak większość z nich ma charakter współczesnych uszkodzeń. Wymiary siekiery wynoszą: długość 192 mm, szerokość ostrza 74 mm, -obucha 14 mm, maksymalna grubość 25 mm. Ma ona przekrój prostokątny (ryc. 2). Ze względu na swoje rozmiary znalezisko należy do największych okazów spo-

śród dotychczas odkrytych na obszarze Płaskowyżu Nałęczowskiego i Kotliny Chodelskiej.

Znaleziska siekier kultury amfor kulistych na obszarze zachodniej części Kotliny Chodelskiej są nieliczne. Kwerenda źródłowa i badania AZP na przyległych obszarach wykazują istnienie tylko 12 stanowisk KAK. Większość z nich ma charakter śladów osadniczych lub niewielkich obozowisk (ryc.1). Przedmiot odkryto na obszarze występowania gleby rędzinnej, wytworzonej na podłożu skał kredowych. Występuje tu surowiec wapienny, który w tej części Polski używany był jako materiał do budowy grobów. Być może znaleziona siekiera stanowi element wyposażenia nieznanego, a już zniszczonego grobowca KAK.

KATALOG STANOWISK KAK W KOTLINIE CHODELSKIEJ

1. Chodlik, stan. 1, gmina Karczmiska; nr obszaru AZP: 78-75; charakter stanowiska: obozowisko? na terenie grodziska; materiały: 6 fragmentów ceramiki; zbiory: KA UMCS; literatura: J. Ścibior 1984, s. 4-5, tabl. I i II; M. Matyaszewski 1979, s. 61; S. Hoczyk-Siwkowska 1967, s. 124, tabl. XX.

2. Emilcin, stan. 5, gmina Opole Lubelskie; nr obszaru AZP: 80-76; charakter stanowiska: pracownia?; materiały: 8 odłupków z krzemienia pasiastego; zbiory: KA UMCS/3563.

3. Kosiorów, stan. 7, gmina Wilków, nr obszaru AZP: 78-75; charakter stanowiska: ślad osadnictwa; materiały: 1 fragment ceramiki; zbiory: KA UMCS/2953; literatura: M. Matyaszewski 1979, s. 55.

4. Kosiorów, gmina Wilków, nr obszaru AZP: 78-75; charakter stanowiska: ślad osadnictwa; materiały: ceramika; zbiory: MO 42A/ML; literatura: J. Gurba 1961, s. 220; B. Okupny 1984, s. 89.

5. Piotrawin, stan. 2, gmina Łaziska, nr obszaru AZP: 80-74; charakter stanowiska: obozowisko?, osada?; materiały: naczynie; zbiory: kolekcja prywatna?; literatura: M. Sułowska 1984, s. 20.

6. Piotrawin, stan. 7, gmina Łaziska, nr obszaru AZP: 80-74; charakter stanowiska: obozowisko?, osada?; materiały: fragmenty ceramiki; zbiory: ?; literatura: M. Sułowska 1971, s. 97.

7. Trzciniac, gmina Łaziska, nr obszaru AZP: 78-75; charakter stanowiska: ślad osadnictwa; materiały: 1 fragment narzędzia krzemienno-żelaznego; zbiory: PMA; literatura: B. Okupny 1984, s. 88; B. Balcer, T. Kowalski 1984, s. 127.

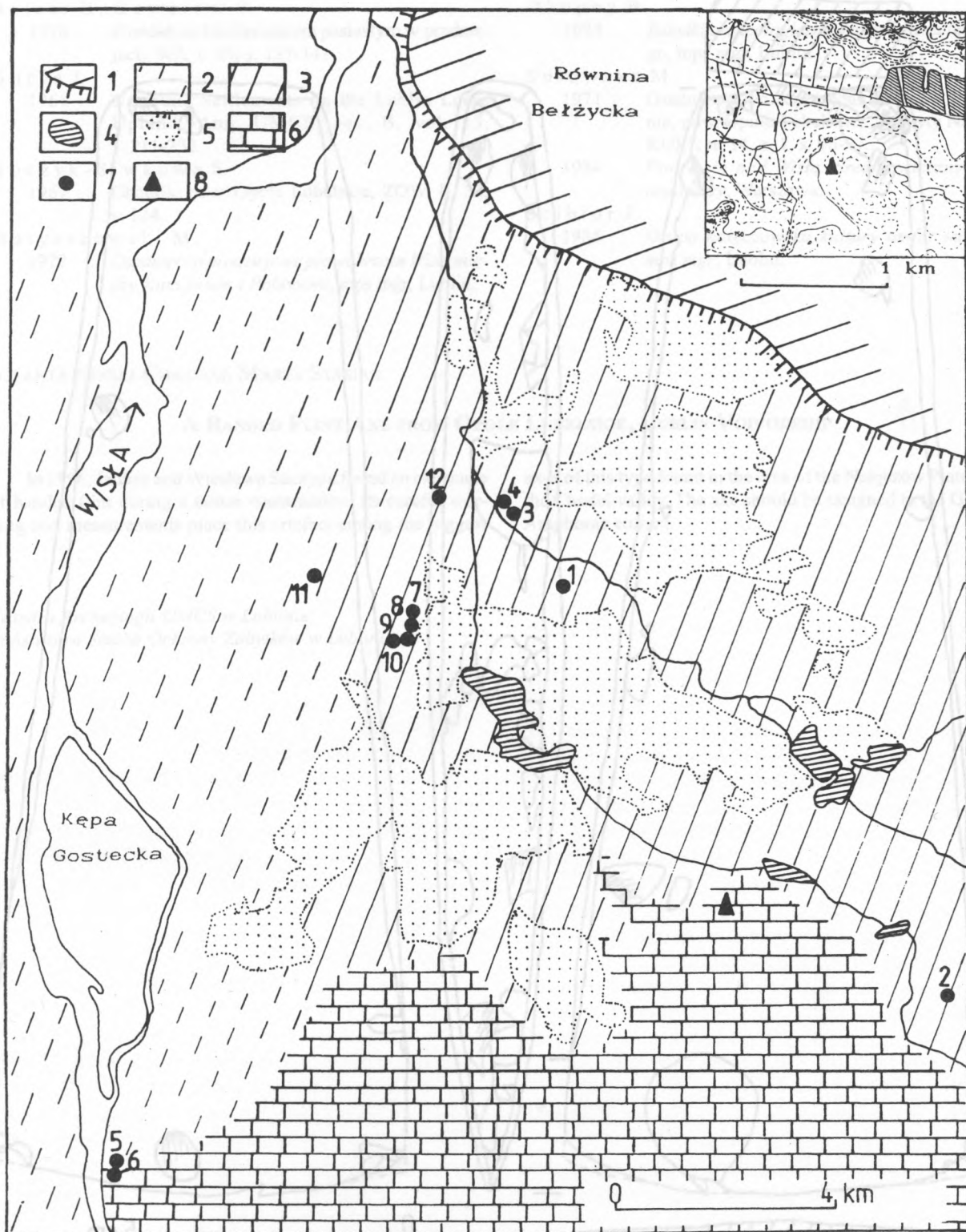
8. Trzciniac, stan. 14, gmina Łaziska, nr obszaru AZP: 78-75; charakter stanowiska: ślad osadnictwa; materiały: 2 fragmenty ceramiki, fragment siekiery; zbiory: KA UMCS/2910; literatura: J. Ścibior 1984, s. 90.

9. Trzciniac, stan. 15, gmina Łaziska, nr obszaru AZP: 78-75; charakter stanowiska: obozowisko? osada?; materiały: 9 fragmentów ceramiki, 3 wióry; zbiory: KA UMCS/2911; literatura: J. Ścibior 1984, s. 91.

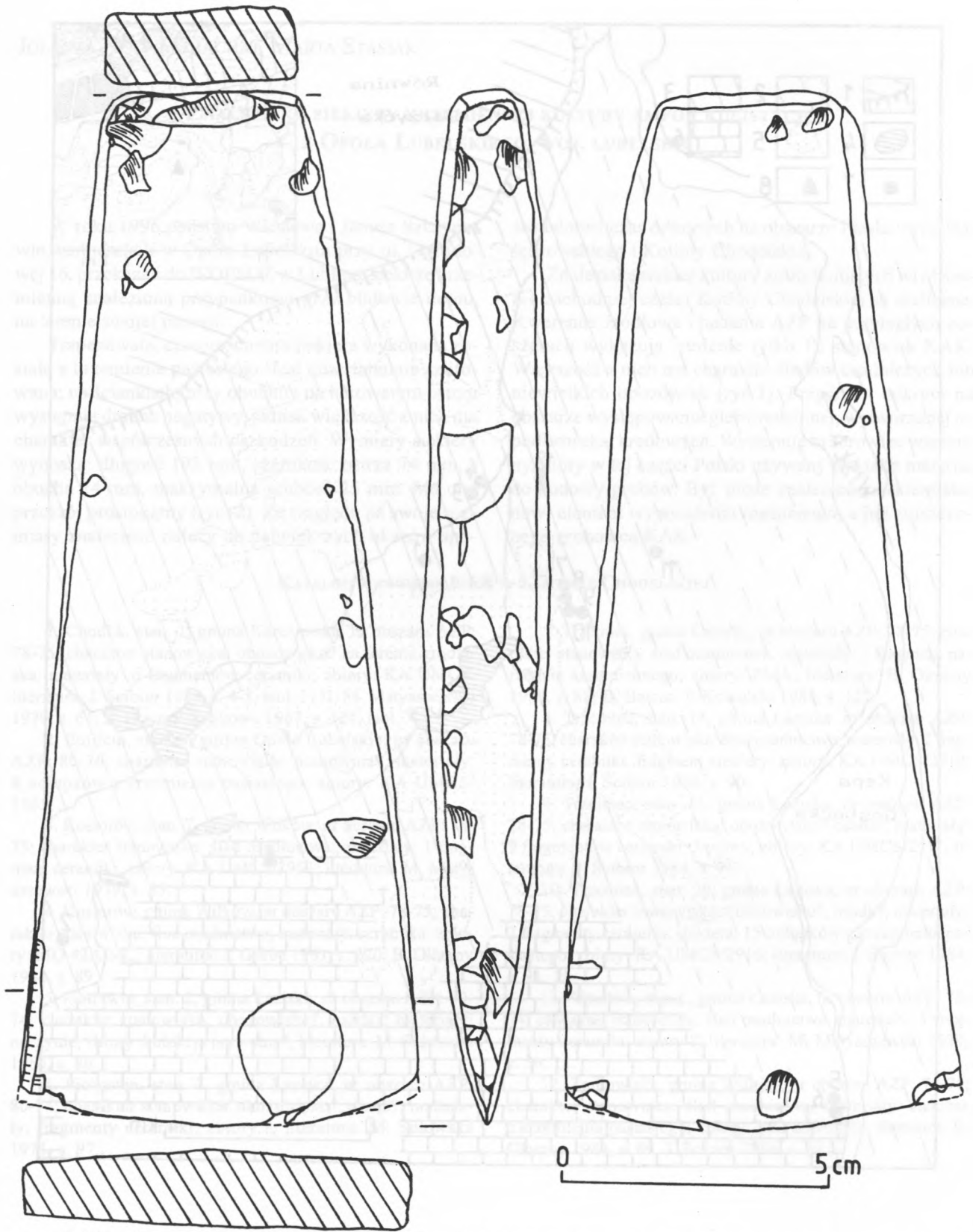
10. Trzciniac, stan. 20, gmina Łaziska, nr obszaru AZP: 78-75; charakter stanowiska: obozowisko?, osada?; materiały: 2 fragmenty ceramiki, siekiera, 15 odłupków z krzemienia pasiastego; zbiory: KA UMCS/2916; literatura: J. Ścibior 1984, s. 91. 11.

11. Wrzelów, stan. 1, gmina Łaziska, nr obszaru AZP: 78-74; charakter stanowiska: ślad osadnictwa; materiały: 3 fragmenty ceramiki; zbiory: ?; literatura: M. Matyaszewski 1979, s. 56. 12.

12. Żmijowiska, gmina Wilków, nr obszaru AZP: 78-75; charakter stanowiska: ślad osadnictwa; materiały: siekiera z krzemienia pasiastego; zbiory: MO 61/A/ML; literatura: B. Okupny 1984, s. 89, J. Ścibior 1984, s. 91.

Ryc. 2. Stanowiska kultury amfor kulistych z zachodniej części Kotliny Chodelskiej. 1 - krawędź Równiny Bełżyckiej; 2 - terasa zalewowa Wisły; 3 - terasa nadzalewowa Wisły; 4 - stawy; 5 - lasy; 6 - obszar występowania gleb rędzinnych; 7 - stanowiska kultury amfor kulistych; 8 - miejsce znalezienia siekiery. Numeracja stanowisk jak w Katalogu.

Ryc. 2. Opole Lubelskie. Siekiera głazonowa z krzemienia pasiastego.

LITERATURA

- Balcer B., Kowalski T.**
1978 Z badań nad krzemieniem pasiastym w pradziejach, WA, t. 43, s. 127-141.
- Gurba J.**
1961 Neolithic Settlements on the Lublin Loess Upland, Ann. UMCS, sec. B, vol. 15, s. 211-232.
- Hoczyk-Siwkowska S.**
1967 Chodlik, pow. Opole Lubelskie, ZOW, R. 32, s. 124.
- Matyaszewski M.**
1979 *Osadnictwo pradziejowe prawobrzeża Wisły między Kamieniem i Puławami*, mps mgr, Lublin.
- Okupny B.**
1984 *Zabytki archeologiczne województwa lubelskiego*, mps mgr, Lublin.
- Sułowska M.**
1971 Osadnictwo wczesnośredniowiecze w Piotrowinie, pow. Opole Lubelskie, „Zeszyty Naukowe KUL”, nr 14, z. 1, s. 96-97.
- 1984 *Piotrowin nad Wisłą. Średniowieczny region osadniczy*, Warszawa.
- Ścibior J.**
1984 *Grupa nałęczowska kultury amfor kulistych*, mps mgr, Lublin.

JOLANTA NOGAJ-CHACHAJ, MARTA STASIAK

A BANDED FLINT AXE FROM OPOLE LUBELSKIE, LUBLIN VOIVODSHIP

In 1996, Janusz and Wiesława Szczypa found an axe made of banded flint during a house construction. Its careful working and measurements place this artefact among the biggest

Katedra Archeologii UMCS w Lublinie
Państwowa Służba Ochrony Zabytków w Lublinie

axes of this type found in the area of the Nałęczów Plateau and the Chodel valley. The axe should be assigned to the Globular Amphorae culture.